

Køberne vil have brugte sadler

Men anskaffelse af en sadel er ikke altid helt så ligetil, som man skulle tro. Mange krav skal opfyldes, og først og fremmest handler det om hestens velfærd. Det er populært at handle på nettet, men da kun de færreste ved, hvad de skal se efter, er der stor risiko for at gøre et fejkøb. Magasinet hest har talt med Brian Rützou og nogle af hans kolleger rundt i landet for at få gode råd om, hvordan man finder frem til den helt rigtige sadel, der både passer hest og rytter.

Den velkendte lugt af læder strømmer en i møde, når man åbner døren til Rützous sadelmageri på Pile Allé i Taastrup vest for København. Her er der indrettet værksted og butik, som sælger nye og brugte sadler. Brian Rützou er importør og forhandler af en række engelske mærker: Frank Baines, Cliff Barnsby, Silhoutte og Supreme, mens udvalget af brugte sadler også omfatter andre kvalitetsmærker. Han er stolt af sit håndværk og lægger vægt på at give sine kunder den bedst mulige vejledning i, hvilken sadel de skal vælge. Derfor har han indrettet en væg i butikken med en udstilling, der giver kunderne et indtryk af, hvordan en sadel er bygget op. Her kan man studere sadelbomme i træ, de såkaldte fjederbomme, og i kunststof, der er faste bomme, forskellige former for sadelpuder, der er stoppet med uld, filt, kunststof eller luft, og

En god brugt sadel kan være lige så god - eller bedre - end en ny sadel, men man skal se sig for, når man køber brugt. Og ifølge sadelmager Brian Rützou sælges der faktisk flere brugte sadler end nye.

der er mulighed for selv at føle på de forskellige typer fyld.

Pas på nye sadler af dårlig kvalitet

»Foretræk altid en god, brugt kvalitets-sadel frem for en ny af dårlig kvalitet,« lyder det klokkeklare budskab fra Brian Rützou. Og med sidstnævnte tænker han på de mange lavpris-sadler fra Pakistan, Indien og Argentina, der er dukket op på det danske marked. «Sadlerne kan fås til en nypris af 2.000 til 3.000 kr., og de er ikke bygget til hestene på vore breddegrader,« siger han.

Er man derimod på udkig efter en ny kvalitetssadel, skal man være indstillet på, at pri-

sen ligger på den anden side af de 10.000 kr. og helt op til omkring 30.000 kr.

Handel på nettet

Mange udbyder brugte sadler på nettet, og da der som regel er tale om private handler, følger der ingen garanti med. Fagfolk betegner nettet som en jungle og advarer køberne mod at »købe katten i sækken«.

Fagmand med i handlen

»Jeg vil anbefale, at man betinger køb af brugt sadel på nettet af, at en fagmand siger god for handlen. Man kan være ▶▶

Sadmager Brian Rützou giver gode råd om, hvad man skal kigge efter, når man køber brugt sadel.

Gode råd til køb af brugt sadel

- ☛ Nethandel udgør en stor del af markedet for salg af brugte sadler, og for tiden udbydes mange sadler af mærkerne Kieffer og Stübgen. Generelt anbefaler Brian Rützou, at man holder sig til mærker, man har hørt om, men han mener også, at man bør orientere sig lidt bredere, da der er dukket mange andre gode mærker op på markedet, blandt andet fra England.
- ☛ Der er en lang række ting, man skal være opmærksom på, når man køber en brugt sadel privat. Og undlader man at tage en fagmand med på råd, risikerer man at gøre et fejkøb, som kan ende med at koste mange penge og være til skade for hesten. Men hvad er det så, man ifølge den faglærte sadelmager skal se efter, når man går på jagt efter den gode, brugte sadel?
- ☛ Først og fremmest skal der være symmetri i sadlen. For eksempel skal puderne være lige store og have samme form. Det er også vigtigt at sikre sig, at kopfjern og bom er intakte. Derfor anbefales det at vride og rykke lidt i sadlen. Den må ikke kunne give sig, og gør den det alligevel, betyder det, at noget i »skelettet« er knækket. Syninger og stropper, ikke mindst gjordstropper, skal være hele, ellers skal prisen være derefter.
- ☛ Hvordan ligger sadlen på hestens ryg? Det er næste afgørende punkt. Sadlen alene, altså uden underlag, skal ligge perfekt på den bare ryg, da det oprindelige formål med underlag er at holde sved og snavs fra læderet, fordi det har en nedbrydende effekt. I øvrigt anbefales det, at der af hensyn til kontakten mellem hest og rytter er så lidt som muligt imellem.
- ☛ Når sadlen lægges på, er det vigtigt, at hesten står med parvise parallelle ben på et plant underlag. Sadlen placeres bag bagsiden af skulderbladet, og bærefladerne må ikke gå længere end til den 18. ryghvirvel, der understøttes af det sidste ribben.
- ☛ Man skal sikre sig, at sadlen ligger i balance, og at der er fuld bæring på hele fladen. Det gøres ved, at man spænder gjorden, og i hver side føler efter med en flad hånd under hele bærefladerne.
- ☛ Næste kontrolpunkt er, om rytteren sidder i sadlens dybeste punkt. Hvis sadlen er overstoppet midt på, vil den vippe under rytterens vægt, mens der dannes en bro med trykpunkter for og bag, hvis stopningen er for hård i for- og bagkant.
- ☛ For at finde den rigtige sædestørrelse skal der være plads til at lægge en hånds bredde til sadelkanten både foran og bagved rytteren.
- ☛ Heste er bygget forskelligt, og derfor er det ikke så almindeligt, at den samme sadel ligger perfekt på flere heste. Ifølge Brian Rützou kan det f.eks. være et problem at forene den korte ryg med en tung rytter, fordi bærefladerne er kort. I disse tilfælde kan det være svært at finde en acceptabel løsning, fordi sædet bliver for småt, hvis længden på bærefladerne skal overholdes. Ligeledes kan det være problematisk at finde en sadel til den brede hest og den lille, spinkle rytter.

s | Sadelmagerens bedste tips

- ☛ Køb et mærke, du kender, når du køber brugt sadel
- ☛ Det koster et par tusinde kroner at få sadlen tilpasset. Handelsprisen skal være afstemt efter dette.
- ☛ Sadelens bæreflade udgøres af sædet og puderne tilsammen.
- ☛ Længden på sadlen må ikke overskride den 18. ryghvirvel og hestens bageste ribben.

Brian Rützou viser her, at længden på sadlen må ikke overskride den 18. ryghvirvel og hestens bageste ribben.

►► heldig at få en sadel, der ligger korrekt på hesten, og som derfor straks kan tages i brug, men det sker ikke så tit. Samtidig skal prisen ligge på et niveau, så der er råd til at lægge et par ekstra tusinde kroner oveni til tilretning og/eller reparation hos en fagmand,« fortæller Brian Rützou.

Sadler annonceres i tommer, og langt de fleste ryttere tror, at når den gamle sadel var f.eks. 17 tommer, og de befandt sig godt i sædet, skal den næste sadel have samme mål. Men ifølge Brian Rützou er det bare ikke så ligetil, medmindre hos en fagmand,« fortæller Brian Rützou.

Det er en god ide at have en fagmand med ind over handlen, da der er mange faldgruber.

Billige sadler kan være tyvegods

Prisen på brugte sadler ligger fra cirka 4.000 kr. og opefter, og sadlen skal passe både hest og rytter. Magasinet hest har spurgt tre sadelmagere rundt i landet, Lars Nielsen, Michael Brodie og Hans Kristian Kjær, om at give nogle tips til køberne.

Michael Brodie, Århus:

- ☛ Lad være med at købe på nettet, medmindre man har meget forstand på sadler. Man kan ikke levere en sadel tilbage, selv om bommen er knækket.
- ☛ Hvis det er muligt, så køb din brugte sadel af nogen, du kender, eller som er villige til at tage den retur.
- ☛ Sadlen skal passe både hest og rytter. Det nytter ikke, at hesten/ponyen kun kan bære en 16 tommer sadel, hvis rytteren skal bruge en 17 tommer.
- ☛ Man skal heller ikke låse sig fast på et bestemt mærke, for der er ingen fornuft i at lave mange ændringer på f.eks. en brugt Passier sadel til 10.000 - 12.000 kr.
- ☛ Lad en sadelmager vurdere, om sadlen passer eller kan komme til det. Rytteren skal føle sig godt tilpas i sadlen, og så er det op til sadelmageren at tilpasse den til hesten.

Lars Nielsen, Vordingborg:

- ☛ Sikkerheden skal være i orden, og derfor skal man ved køb af brugt sadel undersøge, om stropperne er intakte, og stigremlåsene fungerer. Der sidder en lille tap bag på hver stigremlås, som skal kunne lukke op og i. Hvis rytteren falder af, og foden hænger fast i bøjlen, skal tappen lægge sig ned og dermed udløse hele stigremmen.
- ☛ Hold dig til mærkevarer, når du køber brugt. Og pas på, hvis man ikke kan se mærket. Er prisen samtidig for lav, kan sadlen være stjålet. Er man i tvivl, bør man bede om at se papirer på sadlen.
- ☛ Træk og hiv i sadel og stropper. Tingene skal sidde fast og bommen være intakt. Det er dyrt at udskifte den. Hele sadlen skal pilles fra hinanden, og regningen lyder på omkring 3.500 kr.
- ☛ Sadlen skal være sym-

metrisk og sat ordentligt sammen. Den kan have været gennem hænderne på mange sadelmagere.

- ☛ Køber man på nettet, gives der ingen garanti, og det kan anbefales at alliere sig med en, der har forstand på sadler.
- ☛ Sadlen skal tilpasses af en fagmand, og betal derfor kun en pris, der giver plads til at lægge et par tusinde kroner oveni.
- ☛ En god, brugt sadel, der er to til tre år gammel, kan fås til 30 - 40 procent under nypris.

Hans Kristian Kjær, Kokspang Sadelmageri, Esbjerg:

- ☛ Hvis man vil handle på nettet, skal man sikre sig, at sadlen kan returneres.
- ☛ Ved modtagelsen skal bommen være intakt. Når man vrider og hiver i sadlen, må den ikke kunne give sig.
- ☛ Kontrollér om gjordstroppe og stigremlåse er in-

takte. Det er rimeligt dyre reparationer, og mange vælger at sælge sadlen i stedet.

- ☛ Læg sadlen på hesten, inden handlen gennemføres. Sadlen må ikke vippe, der skal være to - tre fingers bredde mellem forsvidslen og hestens mankeben, og det dybeste punkt skal være midt i sadlen. Længden på sadlen må ikke overskride hestens bageste ribben.
- ☛ Rytteren skal sidde behageligt, og hesten skal have bevægelsesfrihed i skuldrene.
- ☛ Hvis der ikke er plads i sadlen til en hånds bredde bag rytteren, er den for lille.
- ☛ Hvis prisen er sat for lavt, kan der være noget i vejen med sadlen, men den kan også være stjålet. Kontakt politiet for at sikre dig, at dette ikke er tilfældet.

Producenterne har nemlig forskellige opfattelser af tommemål og hvor på sadlen, man måler. I øvrigt er det ikke nok at se på tommemålet alene, som kun fortæller om selve sædets størrelse, da bærefladens længde (sædet plus sadelpuderne) og bomvidden er uhyre vigtig for hestens bevægelsesfrihed og velfærd.

Tidligere var der større forskel i bredden på engelske og tyske sadler. De engelske var bredere i kammer og puder frem for de tyske, som til gengæld indtog den største markedsandel. Det betød, at mange varmblodsheste gik med for smalle sadler. Men der er sket meget i udviklingen igennem de sidste 10 år,

og de tyske sadelproducenter har indset nødvendigheden af at producere sadler med bredere kamre og puder. Ifølge en god tommelfingerregel skal der generelt kunne være tre fingers bredde mellem puderne.

Der er forskel på, hvordan man producerer sadler i henholdsvis England og

Tyskland. Mens den tyske produktion er blevet meget industrialiseret med blandt andet moderne samlebånd, produceres de engelske efter mere gammeldags principper med meget arbejde i hånden på mindre værksteder, slutter Brian Rützou.